

Strandby

FOKUS PÅ BYMILJØET - billeder og historier

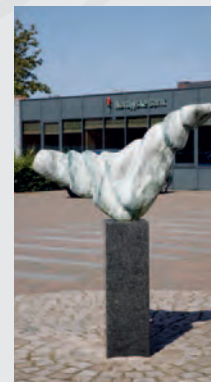
Strandby

Frederikshavn Byfond ønsker med denne folder at sætte fokus på Strandbys særkende. Vi vil se på de kvaliteter, der bidrager til udvikling og bevaring af Strandbys unikke identitet og miljø.

Den autencitet og originalitet, der er forankret i byens fortid, rummer en stor del af byens herlighedsværdi - både nu og i fremtiden. Strandbys identitet er især knyttet til byens, havnens - og den enkelte bygnings detaljer, materialer og overflader. Det gør Strandby til et godt sted at bo - og et sted, man får lyst til at besøge igen.

Tag folderen i hånden og lad den guide dig på en gåtur omkring havnen og i den gamle bydel. Oplev udhusene, de murede læmure, fornem tætheden mellem husene og få lidt fortalt om de mange bevaringsværdige elementer, der er i Strandby.

Vi håber det vil inspirere dig til at være med til at bevare et unikt Strandby. Frederikshavn Byfond hjælper dig gerne med arkitektbistand og tilskud til renoveringer - læs mere om det på side 23.

Sammen med folderen er der udgivet en DVD med fortællinger fra Strandby. Fortalt af 3 af byens gamle "Bælse". DVD'en er udgivet med støtte fra Nordjyske Bank og Lions Club Bannerslund.

Strandbys historie

"Med fælles hjælp klarer vi selv de største opgaver." Den holdning har alle dage præget Strandby. Når havet fra tid til anden frarøver en familie dens forsørger, eller når der skal skabes større ting til fælles bedste, fx en ny havn. Den stod færdig i 1896 - for anden gang, idet den første blev ødelagt af en storm.

I 1700-tallet opstod de første bymæssige bebyggelser i Strandby, der tidligere var en samling strandgårde, som de kendes langs hele kysten til Skagen. Men så blev der bygget kro og købmandshandel, og da Elling og Rugholm Å ikke længere var sejlbare, trak fiskerfamilierne helt ud til kysten og byggede deres små huse. Det er disse små, tætliggende fiskerhuse med deres udhuse og redskabsskure, der har givet den gamle bydel sin særlige karakter.

Med el fra Mariendal Mølle i Elling oplevede Strandby i starten af 1900-tallet et industrieventyr, der samtidig flyttede tyngdepunktet i kommunen fra Elling til Strandby. Senere blev der fundet store mængder naturgas i området, som fik stor betydning i årene omkring anden verdenskrig. I dag er Strandby en af østkystens vigtigste fiskerihavne for konsumfisk, og der er netop bygget en ny marina til de mange lystsejere.

Strandby Classic. Havnen og fiskeriet har i generationer været omdrejningspunktet for livet i Strandby.

Indsejling i havnen efter en hyggetur på havet med hele familien

Engang lå snurrevods-kutterne side om side ved plankebroen neden for Brugsen.

Strandby's særegenhed

I Strandby er der, i modsætning til f.eks. Skagen by, som domineres af de røde tegltage og gulmalede facader, en stor farvepalet og materialevariation i brug. En variation det er vigtigt at bevare! Men i den gl. midtby tegner sig også en arkitektonisk ensartethed, som giver sammenhæng. Det er den vekslen mellem variation og ensartethed som er Strandbys særegenhed.

Strandby bymidte er karakteriseret af de meget små matrikler, som er bebygget med flere små udhuse og annekser. En stor del af husene er opført i starten af 1900-tallet og vidner, trods stor forskellighed, om en tidligere fælles bygningskultur i byen.

Specielt bør området omkring Kirkevej fremhæves, hvor karaktertrækkene er særligt udtalt. Men rundt omkring i hele den gamle bymidte findes fine eksempler på "Strandby arkitektur".

Erhardts købmandsforretning på Havnevej set i fugleperspektiv.

Knud Skomager havde forretning og værksted på Munkevej.

Slagter Aaen, Havnevej 9. Fotoet er fra 1923. I dag ligger Restaurant Snerlen her på hjørnet.

Man har bevaret pandepladetaget på en del huse i Strandby – især på udhusene.

Udhuse

De mange udhuse og annekser bør så vidt muligt bevares i den oprindelige form. Huse er med til at fortætte bymidten og bidrager til et varieret og nuanceret bybillede.

Udhusene varierer meget i valg af materier og farver.

Ikke alle udhusene er vedligeholdte, men forfaldet besidder også en vis charme.

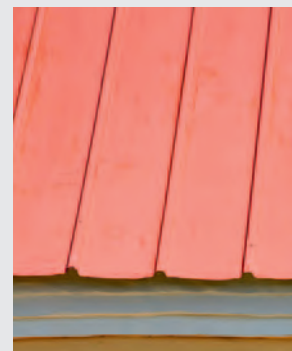
Når renoveringen foretages med nænsomhed og respekt som det her er tilfældet, kan resultatet være fantastisk.

Bygningerne fra starten af 1900-tallet er typisk opført uden udhæng, med enten saddeltag eller halvvalmet tag.

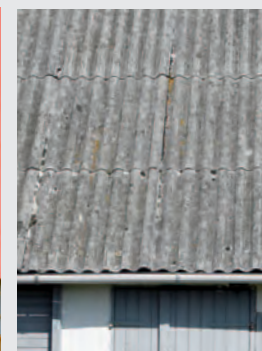

Tagmaterialer

I den gamle bymidte har der gennem årene været anvendt mange forskellige typer tagmaterialer. Moderne tagmaterialer som sorte tegl og Decra bør undgås.

Brugt på den rigtige måde kan pandeplader være et smukt materiale.

Bølgeeternittage er et udbredt tagmateriale i Strandby.

Bygningerne i Strandby er traditionelt opført i fornuftige, økonomiske materialer. Denne holdning er værd at bibeholde i fremtiden.

Chr. Maajens hus Havnevej omkring 1917. Foran huset ses Chr. Maajen, Kathrine, Grethe, gamle Ane og Magdalene.

Brødsalg, Munkevej 4. Foto fra 1922. Har gennem tiderne også været manufakturforretning, herrefrisør og grøntforretning.

Majerskens Mælkeudsalg på Munkevej 8 - foto fra 1967

Der er flere variationer af hegn og afskærmning i byen, som indpasser sig fint i bybilledet.

Hegn

Den gamle bymidte i Strandby er præget af hegn og havemure, der adskiller de små grundstykker. Særligt karakteristiske er de murede eller støbte, pudsede havemure.

Et traditionelt hvidt spolehegn tager sig fint ud i bybilledet.

Der er mange eksempler på de støbte hvidkalkede hegn i byen.

De støbte hegn er smukke, men har sikkert også haft en praktisk funktion ved højvande. Det mest markante eksempel er Søndervej 25.

Gult murværk. Sortmalet sokkel. Røde pandeplader på taget. Gråblå træværk - dejligt eksempel på Strandbynitternes farveglæde

Farver

Husene i Strandby er i modsætning til f.eks Skagen, malet i mange forskellige nuancer. Dette sammen med kontrastrigt træværk, giver bygningerne en egen identitet.

Kontrastrige farver på træværk er med til at give husene i Strandby deres særpræg. Her en velbevaret detalje.

I en tid, hvor priserne på boliger i Skagen har været på himmelflugt, er Strandbynitterne ikke faldet for fristelsen for at efterligne farvesætningen i skagen.

Kig ad Havnevej med Strandby Hotel og Sømandshjem forrest. I næste bygning ligger slagter Aaen.

En sjov Strandbydetalje: Skibsankeret i gavlen på huset på Krøghsvej.

Bussi Kajgaard og hans onkel Pauli Jørgensen på "Mødestenen" - den store sten, der lå ud for kysten nord for havnen.

Gå på opdagelse

Med denne brochure i hånden giver spadsereturen i Strandby måske nogle flere og uventede oplevelser. Fra den karakteristiske stationsbygning i vest, tegnet af Skagens mægtige arkitekt Ulrik Plesner, til den gamle bydel og havnen i øst. Du kommer forbi Skramgården, der blev gæstet af Tordenskiold, mens han ventede på køreøjeblik til sine venner på Ellinggård. Eller Niels Tvilings hus, hvis beboer var en af byens foregangs-mænd og den første til at få indlagt elektricitet i 1923.

Religionen spiller en stor rolle i Strandby, der er en stærk bastion for både Indre Mission og Metodistkirken. For 400 år siden var religion på disse kanter et spørgsmål om liv og død. Høse Mette fra Jerup blev således brændt på bålet som heks i 1624. Men i dag lever trosretningerne fredeligt side om side i Strandby.

By og hav er knyttet tæt sammen i Strandby. Havn og bymidte er bogstavelig talt to sider af samme gade, og over alt i byen møder du maritime detaljer: Hyttefade som dekoration, gamle glaskugler fra fiskernes garn og tjæret tovværk. Selv kirken har form som en fiskerkutter.

Den gamle metodistkirke på Havnevej

Havnevej i 40'erne med metodistkirken og slagter Aaen i baggrunden.

Den gamle metodistkirke har gennem årene været radio- og tv-forretning, skobutik og grillbar. I dag er her privatbolig.

Skramgården, hvor
Tordenskiold søgte ind
for at få kørelighed
til Ellinggård

KORT side 21 **1**

Ved Skramgårdens lade siges det, at
en gammel heksebog eller cyprianus er
gravet ned. KORT side 21 **1**

Den første Metodistkirke på Havnevej fra 1924, som
gennem sit lange liv også har været skoforretning,
grillbar og nu privatbolig. KORT side 20 **2**

Et fint kig på Kirkevej, hvor
Rasmus Clausen fandt gas.

KORT side 20 **3**

Svekki's hus. Her boede Martin Andersen der var så
uheldig at han på havet mistede bådens bundprop, som i
Strandby kaldes svekki. KORT side 20 **5**

Rasmus Clausen blev
gassens pioner. Her
Clausen i haven på
Kirkevej, med gassen
strømmende op af
jorden og en cigar i
munden.

Der bores med hånd-
kraft på Tvillingsvej.

Munkevej var Strandbys
butiksstrøg.

Niels Tvillings hus. Her tog metodisterne deres udgangspunkt og her lagdes planen
for Strandby havn. Huset er bevaret i sin oprindelige form med pandeplade tag og de
gamle vinduer. KORT side 20 **4**

Smedjen, som både betjente fiskerne, landmændene og
ikke mindst var uundværlig i forbindelse med gaseven-
tyret. Her var Ejnar Larsen smeden der kunne få selv de
vanskeligste boringer til at give gas. KORT side 20 **6**

Plesners velproportionerede stationsbygning i Strandby. Plesner var banearkitekt for Skagensbanen og stod for alle ombygninger og nybygninger.

KORT side 21 **7**

Udhus med original pandeplade tag - og en sjov bevoksning - et sjældent syn. KORT side 20 **10**

Ud over fiskekuttere til Island stod Claudius Hjørnet også for at tegne sit eget hus. Et af de første huse der placerede sig med udsigt til havet. KORT side 20 **8**

Sjove detaljer viser byens store tilknytning til havet og fiskeriet.

Strandbys forretningsstrøg Munkegade, hvor der både var skomager, tømmer, mejeriudsalg, bakkemines trikotageforretning, bager Schroll og slagter. KORT side 20 **11**

Mindestenen for fiskere, der blev minesprængt under 2. verdenskrig, stod oprindeligt på havnen. Senere blev den flyttet til anlægget ved Metodistkirken. I dag står mindestenen ved Strandby Havnefront.

Charmerende men upraktisk. Hjørnets gamle bedding gik tværs over Søndervej, og al trafik stoppede, når en fiskekutter skulle op eller ned af beddingen.

Sandynligvis den ældste skolebygning i Strandby. Skolelæreren var vigtig i det lille samfund. Lærer Schroll var den første uddannede lærer i Strandby. Han dukkede op i Strandby i 1871, og blev en meget respekteret lærer gennem 50 år. KORT side 20 **9**

Badehotellet, som sømandshjemmet oprindeligt blev opført som, forsøger stædigt at gøre sig gældende i byen som spisested. KORT side 20 **12**

Mindestenen over
de forfædre der
byggede havnen

KORT side 20 **13**

Strandby's nye lægebolig. Et flot, moderne
byggeri som er præmieret af Byfonden.

KORT side 21 **17**

I haven ved Metodist-
kirken kan du stadig
se lærer Schrolls mor-
bærtræ, måske landets
nordligste.

Morbærtræer stammer,
i følge flere botaniske
haver, oprindeligt fra
Kina. Blomstringen sker
i juli - august, men den
ses ikke, da blomsterne
er grønne. Frugterne
er sammensatte "bær",
der ligner brombær
påfaldende meget. De
danner ikke modent frø
i Danmark.

I den gamle havn er der mange
mindre både og et herligt mari-
timt miljø. KORT side 20 **14**

Strandby værft, som blev startet af skibsbygger N. Chr.
Hjørnet i 1931 er et af de få velfungerende træskibs-
værfter, der er tilbage i Danmark. KORT side 20 **15**

Den nye Metodistkirke fra 1961. Den ligger på den gamle
skoles plads. Kirken er tilbygget i 2006. KORT side 20 **18**

Havnefronten der indtil for få år siden var havnens erhvervsstrøg med Strandby
værft, smedje og maskinfabrik. Med færre fiskekuttere i havnen, blev der i 2009 plads
til en moderne lystbådehavn. KORT side 20 **16**

Strandby kirke fra 1965-66 er tydeligt inspireret af den
franske arkitekt Le Corbusier. Arkitekt Jakob Blegvad var
ud over Le Corbusier inspireret af de romanske teglstens-
kirker fra 1200 tallet. KORT side 21 **19**

Centerkort

Støtte og vejledning

Frederikshavn Byfond er en privat forening med ca. 200 medlemmer. Foreningens formål er at virke for, at vores miljøer og ældre bygninger fra før 1940 fastholdes med deres æstetiske, arkitektoniske og kulturhistoriske værdier.

I det omfang disse værdier over tid er blevet forringede eller endog mistede, støtter foreningen borgerne med oplysninger og rådgivning og med tilskud til restaureringsarbejder - såvel store som små.

Det er bestyrelsen i Byfonden, der afgør, hvem der tildeles tilskud, og hvor stort beløbet skal være. Ansøgeren skal være ejer eller lejer af en butiksejendom eller privat ejer af en ejendom fra før 1940, beliggende i den gamle Frederikshavn Kommune.

Hvert år præmierer byfonden nænsomt restaurerede bygninger, detaljer eller facader.

Byfonden giver tilskud til:

- Tilbageførsel til oprindelig byggestil
- Hjælp fra arkitekt
- Ændring af facade
- Lyssætning på facade.

Frederikshavn Byfond
Rådhus Alle 100
9900 Frederikshavn

Inden du går i gang med at renovere

Husk at spørge byfonden om gode råd og støtte, inden du kaster dig ud i at renovere dit hus eller din butiksfacade. Måske kan vi yde støtte til dit projekt. Kontakt byfondssekretær Tove Varmløse og få mere at vide: Tlf: 29 48 61 90 eller mail til: toma@frederikshavn.dk. Du er også velkommen til at sende en mere konkret beskrivelse eller ansøgning.

